

Verkfallið

VERKFAILLID á flogvøllinum gjørdist sum vera man ein styrkiroynd millum Føroya Arbeðarafelag og Føroya Arbeðsgevarafelag. Soleiðis hevur leingi verið við øllum arbeðsøsemlum uttan við seinastu vanligu sáttmálasamráðing, tá arbeðsgevararnir av uppløgðum politiskum grundum vóru moyrir.

SPURNINGURIN er so, hví hvør einasta arbeðsøsemla endar sum eitt strið, har annar parturin (fakfelagið) er ætlaður at liggja eftirá. Hvør hevur ábyrgdina av, at føroyska samfelagið ferð eftir ferð verður blakað út í uppslittandi arbeðsøsemlur og verkföll. Vit eru ikki í iva: ábyrgdin má einvíst leggjast á herðarnar á arbeðsgevarunum og skulu vit feigin endurtaka pástand okkara.

TEY fyrstu árin Ingeborg Vinther var formaður í FA, gingu allar samráðingar framúr væl og samfelagið varð spart fyri tey verkföll, sum eingin og allarminst limir Føroya Arbeðarafelags eru feigin um. Men so hendu broytingar í leiðsluni í arbeðsgevarafelagnum. Hesar broytingar vóru neyvan heilt tilvildarligar. Tær stóðust av fyrri tað fyrsta, at teir mest harðrendu arbeðsgevararnir hildu gomlu leiðsluna vera ov lina. Í øðrum lagi stóðust tær av, at leiðandi vinnulivsmenn í arbeðsgevarafelagnum av álvara gjørdust varugir við, at fakfelagsrørslan í Føroyum var í sterkari menning og alt meira fór at líkjast tí framkomnu rørsluni á meginlandinum. Tí fóru hesir vinnulivsmenn so smátt at resast.

FYRSTI samanbresturin var í merkjamálinum, har teir sóu sín kjans at knasa Føroya Arbeðarafelag. Nøkur heilt fá menniskjanslig krøv um eitt betri arbeðsumhvørvi, vórðu blást upp til eina hóttan móti øllum samfelagnum. Teir harðrendu mobiliseraðu allar kreftir og í fiskivinnunnar heilaga navni skuldi Ingeborg og alt hennara lið jarðleggjast. Hesi fólk

vórðu dragsað gjøgnum eyðmýkjandi rættarsakir og landsins bestu og dýrastu juridisku heilar vórðu av arbeðsgevarunum beittir eftir hesi nasadjørvu vágskonu, sum hevði dittað sær at bjóða vinnulivsins nesjakongum av. Teir, sum sótu sum stjórar á fólksins virkjunum, hildu seg heldur ikki aftur í herferðini og eftir nógv strið og nógv rættarmál bóru teir sigurin heim — hildu teir.

MEN sigur teirra gjørdist ein Pyrrrosarsigur, tí herferð teirra móti føroysku fakfelagsrørsluni sum heild og serstakliga móti Føroya Arbeðarafelag kom og kemur framvegis at koma teimum aftur um brekkur. Tann harðrenda stóð-

an, rættarmálini og afturljóðini í Dagblaðnum hava sjálvsagt bert sjóðað arbeðararørsluna meira saman.

ÚRSLITID hevur so verið tað, at vit burtur úr øllum hesum hava fingið eina uppaftur betur skipaða og málvísar arbeðararørslu, sum ikki letur alt um seg ganga og sum ikki er sinnað at sita hendur í favn, meðan ávisar kreftir her í Føroyum royna at stilla álmanakkan aftur í slupptiðina. Tá hetta er sagt, skal tað verða lagt afturat, at eingin fer at geva arbeðsgevarunum æruna fyri menningini av fakfelagsrørsluni tey seinastu árin. Hendan menning hevur eisini aðrar orsøkir, sum vit skulu venda aftur til eina aðru ferð.

SAMANUMTIKID hava vit fingið eina stóru arbeðsmarknaðinum, har hvør tann einasta øsemla verður nýtt til at vita hvør, ið sterkari er og til at vita hvussu langt tað ber til at fara við fakfelagnum, aðrenn tey hokna ella skrædna. Men oddamenninir og teir harðrendu í Føroya Arbeðsgevarafelag gloyma, at eisini fakfelagsrørslan hevur lært av merkjamálinum. Tann pinufulla læra verður ikki gloymd í hesari öldini og hon er ein av teimum tættum, ið sum frammanfyri longu nevnt, hevur økt um medvitid, stríðsviljan og børt heilt munandi um organisatiónsstigið í hvussu so er hjá Føroya Arbeðarafelag. Vóru teir núverandi oddamenninir hjá arbeðsgevarunum eins klókir og teir eru harðrendir og ikki minst harðmæltir, so dugdu teir nú at siggja og fata, at tað nyttar teimum einki at hugaheiminum hjá nøkrum monnum, sum víst ganga klæddir sum nútíðarfólk, men sum hugsa eins og stórmenninir í slupptiðini.

TAD er harmiligt, at tað skal vera so og ikki heilt vandaleyst er hetta heldur. Eitt fólkaraðiligt samfelag sum okkara, sum øll siga seg at vera so góð við, hevur jú sum

aðalfortreyt, at øsemjur verða loystar við samráðingum og ikki við samanbrestum og harðskapi. Ella sum tað verður tikið til á fremmandamáli við consensus og ikki við konflikt. Tað er tí bæði lægið og sjálmótsigandi, at teir samfelagsbólkar, sum mest feignast um vesturlendska kapitalistiska demokratið, hava so litlan hug at fylgja teimum skrivaðu og óskrivaðu lógum og siðvenju, sum eyðkenna hetta sama fólkaraði.

UPPAFTUR løgnari er tað, at tað eru borgarligu kreftirnar, sum mest av øllum siga seg feignast um, at fakfelagsrørslur, grasrøst og fólkaraðslur fyri eystan vakna, mennast og taka valdið í samfelagnum, alt meðan somu kapitalistisku og borgarligu kreftir av øllum alvi berjast ímóti okkara egnu moderatu sera demokratisku fakfelagsrørslu.

VIT fara ikki at enda hesa oddagreini við at heita á teir ráðandi í føroyska vinnulivinum um at hugsa seg um og gerast klókar — tað verður teirra egna sök. Vit hava heldur einki ynski um at dylja samfelagsins mótsetningar. Men vit fara at enda við at minna teir á tvey viðurskifti, sum bæði teir sjálvir og almenningurin sum heild tykjast at hava gloymt: Tað fyrsta er hetta, at tað batar arbeðsgevarunum lítið at trampa móti broddinum — fakliga løntakararørslan er í menning og kemur bert at styrkna. Tað skuldi tí verið av áhuga fyri øll at loyst øsemjur við samráðingum og ikki við konfrontatión. Tað annað er hetta, at stórir partur — kanska tann størsti parturin av føroyska vinnulivinum er skaptur av arbeðskvinnum og monnum, útróðrarmonnum og fiskimonnum saman við skilagóðum bygðaróðum í eini tíð, tá okkara sokallaðu vinnulivsmenn ikki vóru mentir at útvega fólkni arbeði. Hesi fólk hava uppiborið virðing og respekt og ikki skomm og skitin orð, tá tey annaðhvørt ár krevja sín rætt — sínar skyldur gera tey jú dag og dagliga.

jd

Loyniligu Losjurnar

Sendingin týtskvöldið »Losjurnar — loynifelagskapir í Føroyum«, sum Sigma-Bláberg hevði lagt til rættis, er ikki hvønn dagskostur í SvF. Her er ein verulig roynd gjørd at

fara aftur um tjöldini í teimum trimum loynifelagslagsskapunum, Tempulriddaraorðunum, stovnaður í Havn í 1933, og Odd Fellow losjuni og Rebecca-systrunum, stovnaðar í

Vestmanna í 1986. Teir báðir fyrr nevndu felagskapirnir eru bert fyri menn, meðan Rebecca-systurnar eru, sum navn-ið sigur, ein konufólkalosja, tó stýrd í síðsta

enda av einum manni (meistara), og sum onkur tók til, at soverðið »mystiskt« nakað kunnu bara menn finna uppá.

Framhald á síðu 3

**sjónvarps-
og útvarps-
ummæli**

v/ Johan
Samuelson

